

УДК 37.013

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-4-40>**Вікторія ПЛОТНИКОВА,**

orcid.org/0000-0003-0948-2993

аспірантка III курсу кафедри педагогіки
Криворізького державного педагогічного університету
(Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна)
asp-18-plotnikova@kdpu.edu.ua

МЕТОДИ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ БАТЬКІВ НА ДИТИНУ В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ

Виховання дитини в родині в українських народних казках – складний і багатогранний процес. У науковій літературі зазвичай виокремлюють керівну роль батька як очільника родини, який вирішує долю її членів, тоді як жінка характеризується через лагідність і любов. Проте саме злагоджені, системні, свідомі й послідовні методи виховання здатні досягти бажаного результату. У статті досліджено методи виховного впливу батьків на дитину в українських народних казках. Зазначені методи класифіковано за часом впливу, за обов'язковістю виконання, за відносинами, що виникають, за способом регулювання та за складом. За часом впливу виокремлено ретроспективні (вплив, спрямований на виправлення вже наявних недоліків), констатувальні (вплив, спрямований на теперішнє) та прогностичні (вплив, зосереджений на розвитку дитини надалі) методи. За обов'язковістю виконання – імперативні (неухильне виконання) та диспозитивні (вплив дорадчого характеру) методи. За відносинами, що виникають, методи виховного впливу поділено на визначальні (встановлюють норми, правила, заборони), регулятивні (впорядковують відносини між учасниками) й охоронні (підтримують уже наявні відносини). За способом регулювання – поради, дозволи, приписи, заборони, заохочення, осуд. За складом виокремлено прості (містять одне правило, умову, завдання), складні (містять кілька правил, умов, завдань) та альтернативні (містять кілька правил, умов, завдань, серед яких можливий вибір). В українських народних казках батьки обирають методи виховного впливу відповідно до рівня розвитку дитини, враховуючи індивідуальний підхід, застосовують їх системно, послідовно, свідомо, у зв'язку із життям. Проте не всі герої наприкінці отримують для себе бажаний результат, адже тільки за умови правильного вибору методів виховного впливу батька й матері персонажі українських народних казок здобувають щасливий фінал.

Ключові слова: українські народні казки, батьки, методи виховного впливу, виховання, класифікація методів виховного впливу.

Viktorii PLOTNIKOVA,

orcid.org/0000-0003-0948-2993

Postgraduate Student of the 3rd year at the Department of Pedagogy
Kryvyi Rih State Pedagogical University
(Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine) asp-18-plotnikova@kdpu.edu.ua

METHODS OF UPBRINGING INFLUENCE OF PARENTS ON THE CHILD IN UKRAINIAN FOLK TALES

Raising a child in a family is a complex and multifaceted process in Ukrainian folk tales. The scientific literature usually singles out the leading role of the father as the head of the family, who decides the fate of its members, while the woman is characterized by tenderness and love. However, it is coordinated, systematic, conscious and consistent methods of upbringing that can achieve the desired result. The article examines the methods of upbringing influence of parents on the child in Ukrainian folk tales. These methods are classified according to the time of influence, the obligatoriness, the relationships that arise, the methods of regulation and the composition. Retrospective (influence is aimed at correcting already existing shortcomings), ascertaining (influence is directed at the present time) and prognostic (influence is focused on the child's development in the future) methods are distinguished on the time of influence. The obligatoriness methods include imperative (strict execution) and dispositive (advisory influence). According to the relationships that arise, the methods of upbringing influence are divided into determinative (which establish norms, rules, prohibitions), regulatory (which regulate relations between participants), and protective (maintain existing relations). The methods of regulation include advice, permits, instructions, prohibitions, encouragement, and judgement. The composition is divided into simple (contain one rule, condition, task), complex (contain several rules, conditions, tasks) and alternative (contain several rules, conditions, tasks, among which a choice is possible). In Ukrainian folk tales, parents choose methods of upbringing influence in accordance with the level of development of the child, taking into account the individual approach; they apply

them systematically, consistently, consciously, in connection with life. However, not all heroes get the desired result in the end, because only with the right choice of methods of upbringing influence of the father and mother, the characters of Ukrainian folk tales get a happy ending.

Key words: *Ukrainian folk tales, parents, methods of upbringing influence, upbringing, classification of methods of upbringing influence.*

Постановка проблеми. В українських народних казках герої проходять через низку випробувань задля досягнення бажаного результату, проте щасливий фінал здобувають не всі. Вчинки персонажів зумовлені їхнім світоглядом, рисами характеру, життєвою позицією та вихованням. Виховання в родині часто відіграє важливу роль у сюжеті, адже особистість не стане вдаватися до методів, які вважатиме неприйнятними для власної системи цінностей. У сім'ї дитина піддається впливу всіх її членів (дядьків і тіток, братів і сестер, старшого покоління тощо), однак саме в українських народних казках чітко простежуються наслідки неправильних методів виховання батьків на подальше життя персонажів. У літературі зазвичай виокремлюють керівну роль батька в родині як її очільника, який розв'язує конфлікти, карає та нагороджує, а образ жінки розглядають з позиції любові й лагідності. Незважаючи на це, дитина спостерігає і за поведінкою матері, виконує її вказівки й прислухається до порад. Особистість формує послідовний і злагоджений вплив обох батьків (за умови їх наявності в сюжеті). Тому не будемо виокремлювати одного із членів сім'ї як її очільника й розглянемо методи виховного впливу батьків на дитину в українських народних казках.

Аналіз досліджень. Зображення сім'ї в українських народних казках привертало увагу дослідників. Так, значення родини в народних казках розглядали О. Ю. Бріцина, Т. В. Зуєва, Є. М. Мелетинський, О. С. Новик, В. Я. Пропп та інші. Є. М. Мелетинський сприймає казкову родину як узагальнений образ великої патріархальної сім'ї (Мелетинський, 2005: 216). О. С. Новик зазначає, що майже будь-яка казка починається з опису сім'ї, її членів або зазначення про сирітський статус героя (Новик, 1975: 226), протистояння старшого й молодого покоління, стосунків у родині й поза нею (Новик, 1975: 227). Розглядаючи значення батьківської домівки, дослідниця зауважує, що для персонажів-дітей випробування полягає у втраті оселі й поверненні до неї, тоді як дорослий персонаж втрачає домівку задля створення власної (Новик, 1975: 221). В. Я. Пропп стверджує, що живі батьки відіграють у казці незначну роль, тоді як мертві чи хворі стимулюють дитину пройти випробування (Пропп, 1986: 146).

До стосунків між батьками й дітьми в народних казках зверталися В. Ф. Давидюк, Т. В. Краюшкіна, Л. Г. Мушкетик, М. В. Новиков, О. М. Тиховська. В. Ф. Давидюк розглядає вирушення героя з рідної домівки як різновид ініціації (Давидюк, 2005: 63). Т. В. Краюшкіна зазначає, що казка відбиває всі можливі зв'язки між батьками й дітьми (Краюшкіна, 2005: 79). Якщо між батьками не виникає конфлікту, то вони виступають як одне ціле (Краюшкіна, 2005: 80). Дослідниця виокремлює два типи матері: одна не протистоїть дитині, а інша ворогує з нею (Краюшкіна, 2005: 82). Хоча матір користується пошаною в родині, саме батько є її очільником (Краюшкіна, 2005: 87). Л. Г. Мушкетик під час аналізу методів впливу батьків на дитину виокремлює, що батько дає поради синові перед мандрівкою чи перед смертю (Мушкетик, 2014: 108), а знаючи, що дитина не прислухається до нього, споглядає та не втручається (Мушкетик, 2014: 109). Матір же характеризується глибокою жертвовною любов'ю до дітей (Мушкетик, 2014: 139) та значним часом на їх виховання. О. М. Тиховська виділяє суперництво синів із батьком і втрату залежності від материнського образу внаслідок випробувань (Тиховська, 2011: 215). Для дівчини ж конфлікт із матір'ю допомагає позбутися інфантильності й залежності від батька (Тиховська, 2011: 220). Проте методи виховного впливу батьків в українських народних казках ще не досить викладені в науковій літературі.

Мета статті – дослідити методи виховного впливу батьків на дитину в українських народних казках.

Виклад основного матеріалу. В «Українському педагогічному словнику» знаходимо визначення виховання в широкому розумінні як «суму впливів на психіку людини, спрямованих на підготовку її до активної участі у виробничому, громадському й культурному житті суспільства» (Гончаренко, 1997: 53). Тому для аналізу виховання батьками дитини в українських народних казках розглянемо саме методи виховного впливу як сукупність загальних способів організації спільної активної діяльності батьків і дитини, спрямованих на зміну моральних, соціально-психологічних характеристик і перебудови поведінки. Методи виховного впливу родини в українських народних казках різноманітні, тож класифікуємо їх за такими показниками: за часом

впливу, за обов'язковістю виконання, за відносинами, що виникають, за способом регулювання та за складом.

За часом впливу виокремимо ретроспективні, констатувальні й прогностичні методи. Якщо вплив спрямований на виправлення вже наявних недоліків, то йдеться про ретроспективні методи. Як правило, батьки помічають, що їхня дитина не здобула необхідних вмій і навичок для щасливого життя. Так, у казці «Дідова дочка й бабина дочка» (УНК, Кн. 9, 2006) мати намагається перевиховати власну ліниву дочку, відправляючи її в мандрівку за прикладом пасербиці. Вітчим згодом погоджується на пропозицію дружини. Констатувальні методи виховного впливу спрямовані на теперішнє. Батьки усвідомлюють певну проблему для розвитку дитини й намагаються виправити її в момент виявлення. Наприклад, у казці «Про бідного парубка й царівну» мати висловлює поради синові щодо ведення домашнього господарства, наголошує на його збитковості й дає завдання купити хліба (УНК, 1978: 106). Прогностичні методи зосереджені на розвитку дитини в майбутньому. Вони спрямовані на самостійне життя героя без підтримки рідних у разі їх смерті, вирушання в мандрівку, ведення власного господарства тощо. У казці «Золотий черевичок» матір перед смертю наставляє доньку, розповідає, як їй поводитися надалі (УНК, 2003).

За обов'язковістю виконання можна виділити імперативні й диспозитивні методи виховного впливу. Імперативні методи передбачають беззастережне підпорядкування чітким вимогам. Формами вияву можуть слугувати мандрівка, пошук нареченої чи чарівного предмета, заборона чинити певні дії. Так, у казці «Про вірного товариша» батько забороняє синові одружуватися до завершення війни (УНК, 2007). Використовуючи диспозитивні методи батьки також вдаються до вказівок чи вимог, однак вони мають рекомендаційний характер для дитини й не обов'язкові для виконання. У казці «Двадцять п'ять братів» батько, виряджаючи синів у дорогу, дає їм поради для пошуку наречених, але вони не обов'язкові для виконання (УНК, Кн. 18, 2006).

За відносинами, що виникають, вирізнимо визначальні, регулятивні й охоронні методи виховного впливу. Визначальні методи встановлюють норми, правила, заборони для дітей. Мова може йти розподіл хатньої праці в сім'ї, чергу вирушання в мандрівку, ставлення до дітей («розумний», «дурний» син), характер відносин із сусідами тощо. Наприклад, у казці «Орел» Лукавий (батько) встановлює для дочок правила життя, заміжжя та

вибору нареченого (УНК, 1991: 198). Регулятивні методи впорядковують і коригують відносини між учасниками. До форм прояву зарахуємо покарання винних дітей, розподіл винагороди, припинення сварок, залучення до нової спільної роботи й інші. Так, у казці «Сини сліпого царя» батько карає старших синів за негідну поведінку щодо молодшого (УНК, 1991: 141). Охоронні методи підтримують вже наявні відносини, які родина воліє зберегти й продовжити. Задля цього батьки можуть вимагати додержання певного ритуалу, забороняти приводити чужинців чи навіть розмовляти з ними, нагадувати про покарання у випадку порушення тощо. Зокрема, в казці «Дідова дочка й золота яблунька» баба підтримує усталений порядок праці в сім'ї, вигідний для своєї доньки, й не збирається його змінювати (УНК, 2009).

За способом регулювання будемо розрізняти поради, дозволи, приписи, заборони, заохочення, осуд. Поради визначимо як методи виховного впливу, формами реалізації якого є пропозиції, настанови, вказівки, підказки, напучання. Батьки в казках наставляють дитину перед вирушанням у мандрівку, допомагають подолати конкретні труднощі, висловлюють оцінні судження щодо оточення героя, попереджають про небезпеку тощо. Наприклад, у казці «Іван-царевич і красна дівця-ясна зірниця» мати дає пораду синові, як перемогти лихого ворона (УНК, 1991: 134). Дозвіл виявляється в прямій згоді на дію чи бездіяльність персонажа з можливим схваленням наслідків. В українських народних казках батько й мати благословляють дитину в далеку путь, дають згоду на шлюб, відокремлення від батьківської оселі, успадкування майна, зайняття конкретними справами й інше. Типовою є казка «Царівна-Жаба» (УНК, 1978: 62), в якій батько дає дозвіл синові на одруження. Приписи реалізуються через зобов'язання, вимогу, чітко окреслений порядок, правила й близькі до визначальних методів виховного впливу. У казці «Ківш лиха» батько, щоб перевиховати лінивого сина, встановлює чітке правило для одержання спадку – заробити червінця власними силами (УНК, 2009). Через отримане доручення герой змінюється та набуває нового досвіду. Заборона характеризується прямим зрозумілим наказом утримуватися від певної дії (не виходити з домівки, не спілкуватися з незнайомцями, не чіпати певний предмет чи не заходити на окреслену ділянку, не розкривати таємницю тощо). Заборони спричинені хвилюванням за дитину й мають розвинути її навички уникати небезпеки в майбутньому. У казці «Телесик» мати забороняє синові підпливати до берега, якщо його

гукатимуть чужі (УНК, 2003). Вимога зумовлюється турботою про безпеку героя та готує його до самостійного перебування поза домівкою. Батьки можуть вдаватися і до заохочення, матеріального чи морального стимулювання діяльності дитини, нагороди чи похвали. Існують численні сюжети, де герой виконує завдання та отримує бажані речі (владу, наречену, славу, чарівні предмети). Так, у казці «Молодильна вода» батько обіцяє пів царства тому синові, який принесе йому молодильну воду (УНК, 2007). Проте в родині не рідко вдаються й до осуду як засудження діяльності, прагнень чи рис характеру дитини. У казці «Про соловейка» батьки не схвалюють шлюб доньки зі змієм і вбивають його (УНК, 1991: 245).

За складом виокремимо прості, складні й альтернативні методи виховного впливу. Прості методи характеризуються однією вимогою чи завданням, яких слід додержуватися (знайти наречену, перемогти ворога, здобути чарівний предмет, належно вести господарство тощо). Прикладом простих методів є казка «Про Івана-Царевича», в якій батько наказує синам сторожувати золоту яблуню (УНК, 2011). У разі складних методів виховного впливу герой мусить дотримуватися низки умов чи завдань, без виконання хоча б одного з яких неможливо досягти результату (перемогти ворога й здобути наречену, поратися по господарству й вийти заміж, вилікувати батьків і здобути чарівний предмет тощо). Складні методи виховного впливу можемо спостерігати в казці «Непрактичний хлопець», де батько, відправляючи сина на базар, вимагає від нього низки торговельних операцій (УНК, 1991: 339). Альтернативні методи дають змогу персонажу обрати той варіант розвитку подій із запропонованих, який здається йому прийнятним (вийти заміж чи позбутися чарівних сил, терпіти знущання мачухи чи піти з домівки, отримати спадок чи відмовитися від боротьби). Таким чином, дитина вчиться зважувати переваги й ризики, приймати рішення та відповідати за свої вчинки. Наприклад, у казці «Царський зять-селянин» цар ставить перед донькою умову: або вона зостається жити в палаці й залишає коханого, або виходить за нього заміж і перебирається до селянської хати (УНК, 1991: 299).

Задля досягнення оптимального ефекту методи виховного впливу використовуються з урахуванням низки принципів. Вони повинні відповідати рівню розвитку героя. Відправляючи дитину в незнайоме місце (до лісу, здобувати наречену,

шукати необхідний предмет), батьки мусять упевнитися в її готовності до випробування. Так, у казці «Дідова дочка й бабина дочка» (УНК, Кн. 9, 2006) дідова дочка впоралася із завданням, адже виховання в родині підготувало дівчину до дорослого життя. Бабина дочка не володіє необхідними навичками, тому її подорож не завершилася щасливим фіналом. Сюжет зазначеної казки також підтверджує необхідність системного й послідовного застосування методів виховного впливу. Не менш важливою є наявність мети, якої бажають досягнути батьки у вихованні. Вплив сім'ї повинен бути свідомим, а не хаотичним чи мимовільним. Зокрема, в казці «Заворожена принцеса» (УНК 1991: 247) батько піклувався про обох синів, однак пишався тільки одним із них, не підкріплюючи свої сподівання жодними методами. У казках, де дії батьків щодо виховання незлагоджені, діти (або один із дітей) часто не можуть реалізувати себе в житті («Дідова й бабина доньки» (УНК, 2007)).

Для героя українських народних казок показником успішності є щасливий фінал, який він одержує, подолавши випробування. Зупиняючись на ролі родини в сюжеті, помітимо, що методи її виховного впливу тісно пов'язані із життям. Батьки не дають безглузвих чи непотрібних завдань, вони спрямовані на соціалізацію, розвиток, удосконалення дитини, відповідають рівню розвитку й підштовхують до бажаного щасливого завершення.

Висновки. В українських народних казках значення родини важко переоцінити, батьки завжди згадуються, навіть якщо вони не є основними персонажами. Від виховання дитини в сім'ї здебільшого залежать її майбутні вчинки й вибори, що приведуть до очікуваного фіналу, тому всі вимоги й завдання батька й матері підштовхують героїв до щасливої долі. Розглянуті методи було класифіковано за часом впливу, за обов'язковістю виконання, за відносинами, що виникають, за способом регулювання та за складом. За часом впливу виокремлено ретроспективні, констатувальні й прогностичні методи, за обов'язковістю виконання – імперативні й диспозитивні, за відносинами, що виникають, – визначальні, регулятивні й охоронні, за способом регулювання – поради, дозволи, приписи, заборони, заохочення, осуд, за складом – прості, складні й альтернативні методи. Їх успіх залежить від додержання низки принципів: врахування рівня розвитку дитини, індивідуального підходу, системності, послідовності, свідомості, зв'язку із життям, злагоджених вимог батьків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник : довідкове видання. Київ : Либідь, 1997. 373 с.
2. Давидюк В. Ф Первісна міфологія українського фольклору. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2005. 310 с.
3. Краюшкіна Т. В. Мир семейных отношений в русских народных волшебных сказках : монографія. Владивосток : Дальнаука, 2005. 204 с.
4. Мелетинский Е. М. Герой волшебной сказки : монографія. Москва, Санкт-Петербург : Академия Исследования Культуры, Традиция, 2005. 240 с.
5. Мушкетик Л. Г. Персонажі української народної казки : монографія. Київ : Український письменник, 2014. 360 с.
6. Новик Е. С. Система персонажей русской волшебной сказки. *Типологические исследования по фольклору* : сборник статей памяти В. Я. Проппа (1895–1970). Москва, 1975. С. 214–246.
7. Пропп В. Я. Исторические корни волшебной сказки : монографія. Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1986. 365 с.
8. Тиховська О. М. Українська народна чарівна казка: психоаналітичний аспект : монографія. Ужгород : Гражда, 2011. 256 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/3559>.
9. Українські народні казки / за ред. Л. Ф. Дунаєвської. Київ : Веселка, 1991. 367 с.
10. Українські народні казки / за ред. М. І. Дорошенко. Львів : Каменяр, 1978. 223 с.
11. Українські народні казки : у 40 книгах. Львів : Світ, 2003. Кн. 1. Казки Гуцульщини / Запис, упорядк. і літ. опрац. М. А. Зінчук. 384 с. URL: <https://proridne.org/Фольклор%20Гуцульщини>.
12. Українські народні казки : у 40 книгах. Тернопіль : Богдан, 2006. Кн. 9. Казки Буковини / Записав, упорядкував і літ. опрацював М. А. Зінчук. 456 с. URL: <https://proridne.org/Фольклор%20Буковини/>.
13. Українські народні казки : у 40 книгах. Тернопіль : Богдан, 2006. Кн. 14. Казки Бойківщини / Записав, упорядкував і літ. опрацював М. А. Зінчук. 496 с. URL: <https://proridne.org/Фольклор%20Бойківщини/>.
14. Українські народні казки : у 40 книгах. Тернопіль : Богдан, 2007. Кн. 18: Казки Закарпаття / Запис, упорядк. і літ. опрац. М. А. Зінчук. 424 с. URL: <https://proridne.org/Фольклор%20Закарпаття>.
15. Українські народні казки : у 40 книгах. Чернівці : ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2009. Кн. 27. Казки Поділля / Запис., упоряд. і літ. опрац. М. А. Зінчук. 376 с. URL: <https://proridne.org/Фольклор%20Поділля/>.
16. Українські народні казки : у 40 книгах. Чернівці : Букрек, 2011. Кн. 35. Казки Наддніпрянщини / Запис., упоряд. і літ. опрац. М. А. Зінчук. 520 с. URL: <https://proridne.org/Фольклор%20Наддніпрянщини/>.

REFERENCES

1. Honcharenko S. U. Ukrainyskiy pedahohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary] : dovidkove vydannia. Kyiv [Kiev] : Lybid, 1997. 373 s. [In Ukrainian].
2. Davydiuk V. F Pervisna mifolohiia ukrainskoho folkloru [Ancient mythology of Ukrainian folklore]. Lutsk [Lutsk] : Volynska oblasna drukarnia, 2005. 310 s. [In Ukrainian].
3. Krayushkina T. V. Mir semeynyih otnosheniy v russkih narodnyih volshebnyih skazkakh [The world of family relations in Russian fairy tales] : monografiya. Vladivostok [Vladivostok] : Dalnauka, 2005. 204 s. [in Russian].
4. Meletinskiy E. M. Geroy volshebnoy skazki [Hero of a fairy tale] : monografiya. Moskva, Sankt-Peterburg [Moscow, St. Petersburg]: Akademiya Issledovaniy Kulturyi, Traditsiya, 2005. 240 s. [in Russian].
5. Mushketyk L. H. Personazhi ukrainskoi narodnoi kazky [Characters of the Ukrainian folk tale] : monohrafiya. Kyiv [Kiev] : Ukrainyskiy pismennyk, 2014. 360 s. [In Ukrainian].
6. Novik E. S. Sistema personazhey russkoy volshebnoy skazki [The character system of the Russian fairy tale]. *Typologicheskie issledovaniya po folkloru* : sbornik stattey pamyati V. Ya. Proppa (1895–1970). Moskva [Moscow], 1975. S. 214–246. [in Russian].
7. Propp V. Ya. Istoricheskie korni volshebnoy skazki [The historical origins of the fairy tale] : monografiya. Leningrad [Leningrad] : Izdatelstvo Leningradskogo universiteta [Leningrad University Publishing House], 1986. 365 s. [in Russian].
8. Tykhovska O. M. Ukrainska narodna charivna kazka: psykhoanalitichnyi aspekt [Ukrainian folk fairy tale: psychoanalytic aspect] : monohrafiya. Uzhhorod [Uzhhorod] : Hrazhda, 2011. 256 s. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/3559> [In Ukrainian].
9. Ukrainski narodni kazky [Ukrainian folk tales] / za red. L. F. Dunaievska. Kyiv [Kiev] : Veselka, 1991. 367 s. [In Ukrainian].
10. Ukrainskinarodnikazky [Ukrainian folk tales] / zared. M. I. Doroshenko. Lviv [Lviv] : Kameniari, 1978. 223 s. [In Ukrainian].
11. Ukrainski narodni kazky [Ukrainian folk tales] : u 40 knykhakh. Lviv [Lviv] : Svit, 2003. Kn. 1. Kazky Hutsulshchyny / Zapys, uporiadk. i lit. oprats. M. A. Zinchuk. 384 s. URL: <https://proridne.org/Folklor%20Hutsulshchyny> [In Ukrainian].
12. Ukrainski narodni kazky [Ukrainian folk tales] : u 40 knykhakh. Ternopil [Ternopil] : Bohdan, 2006. Kn. 9. Kazky Bukovyny / Zapysav, uporiadkuvav i lit. opratsiuvav M. A. Zinchuk. 456 s. URL: <https://proridne.org/Folklor%20Bukovyny/> [In Ukrainian].
13. Ukrainski narodni kazky [Ukrainian folk tales] : u 40 knykhakh. Ternopil [Ternopil] : Bohdan, 2006. Kn. 14. Kazky Boikivshchyny / Zapysav, uporiadkuvav i lit. opratsiuvav M. A. Zinchuk. 496 s. URL: <https://proridne.org/Folklor%20Boikivshchyny/> [In Ukrainian].
14. Ukrainski narodni kazky [Ukrainian folk tales] : u 40 knykhakh. Ternopil [Ternopil] : Bohdan, 2007. Kn. 18: Kazky Zakarpattia / Zapys, uporiadk. i lit. oprats. M. A. Zinchuk. 424 s. URL: <https://proridne.org/Folklor%20Zakarpattia> [In Ukrainian].
15. Ukrainski narodni kazky [Ukrainian folk tales] : u 40 knykhakh. Chernivtsi [Chernivtsi] : TOV „Vydavnytstvo „Nashi knyhy”, 2009. Kn. 27. Kazky Podillia / Zapys., uporiad. i lit. oprats. M. A. Zinchuk. 376 s. URL: <https://proridne.org/Folklor%20Podillia/> [In Ukrainian].
16. Ukrainski narodni kazky [Ukrainian folk tales] : u 40 knykhakh. Chernivtsi [Chernivtsi] : Bukrek, 2011. Kn. 35. Kazky Naddnyprianshchyny / Zapys., uporiad. i lit. oprats. M. A. Zinchuk. 520 s. URL: <https://proridne.org/Folklor%20Naddnyprianshchyny/> [In Ukrainian].